

Monitor Sociaal Domein

Meting 6 – mei 2016

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

BMC | onderzoek

Eindrapport
Juni 2016
mr. A.G.A. Pons
drs. C. Vreugde
K.J. van de Werfhorst MSc
Projectnummer: 419238
Correspondentienummer: DH-2406-5098

Inhoud

CONCLUSIES	1
INLEIDING	4
Het onderzoek	4
Onderzoeksmethodiek	4
Leeswijzer	4
HOOFDSTUK 1 RESPONS EN ACHTERGRONDKENMERKEN	5
1.1 Respons	5
1.2 Jaaromzet	5
1.3 Doelgroepen van organisaties	<u>65</u>
1.4 Overheveling omzet en cliënten naar het gemeentelijk domein	6
HOOFDSTUK 2 INKOOP EN TARIEVEN WMO EN JEUGDWET	7
2.1 Kostendekkendheid van tarieven Wmo en Jeudwet	7
2.2 Maatregelen bij niet-kostendekkende tarieven	8
2.3 Uitbreiding van het aanbod in het sociaal domein	10
2.4 Door gemeenten gehanteerde bekostigingsmodellen	11
2.5 Verwachte ontwikkelingen in de omzet	11
HOOFDSTUK 3 TOEGANG EN TOELEIDING	13
3.1 Knelpunten bij de instroom van nieuwe Wmo-clients	13
3.2 Knelpunten bij de instroom van nieuwe Jeugdwet-clients	14
3.3 Oplossingen	14
3.4 Knelpunten bij de overgang van 18- naar 18+	15
HOOFDSTUK 4 KWALITEIT IN HET SOCIAAL DOMEIN	17
4.1 Wettelijke eisen	17
4.2 Aanvullende kwaliteitseisen van gemeenten	17
4.3 Cliëntervaring	18
4.4 Doelrealisatie	18
4.5 Gezamenlijk zoektocht	<u>1918</u>
HOOFDSTUK 5 GEGEVENSUITWISSELING EN VERANTWOORDING	20
5.1 Gebruik informatiestandaard	20
5.2 Financiële verantwoording	20

HOOFDSTUK 6		VERNIEUWING EN TRANSFORMATIE	22
	6.1	Randvoorwaarden voor vernieuwing en transformatie	22
	6.2	Voorbeelden van vernieuwing en transformatie	<u>24</u> ²³
BIJLAGE	1	GEÏNTERVIEWDE AANBIEDERS	29

Conclusies

De tarieven voor met name vervoer, dagbesteding, begeleiding en logeren zijn niet kostendekkend. Inspanningsgerichte bekostigingsmodellen hebben een negatieve invloed op tarieven en vernieuwing.

Volgens een meerderheid van de aanbieders zijn de tarieven niet kostendekkend. Het door gemeenten gehanteerde bekostigingsmodel is van invloed op de tarieven. Bij output gerichte financiering hebben aanbieders meer ruimte om hun cliënten een passend aanbod te bieden en zijn de tarieven eerder kostendekkend te krijgen. De meeste gemeenten hanteren echter vooralsnog vooral inspanningsgerichte bekostigingsmodellen. Aanbieders nemen maatregelen om kosten te beperken. Dit doen zij door het aanbod anders vorm te geven, geen nieuwe cliënten aan te nemen of de dienstverlening in gemeenten te beëindigen.

Aanbieders breiden het aanbod in het Sociaal Domein uit.

De helft van de aanbieders heeft het aanbod in gemeenten uitgebreid. Deze uitbreiding is gevonden in het aanbieden van arrangementen voor meerdere en andere doelgroepen, een uitbreiding van het aanbod naar jeugdhulp, samenwerking met andere partijen, ondersteuning op afstand (beeldzorg), het scheiden van wonen en zorg, ondersteuning in het onderwijs, het aanbieden van aanverwante dienstverlening (welzijnsproducten) om zo een integraal aanbod te kunnen doen, het organiseren van meer lokaal aanbod en een uitbreiding van het aantal gemeenten waarin men werkzaam is.

Wisselende verwachtingen over de ontwikkeling van de omzet in het Sociaal Domein.

De helft van de aanbieders verwacht de komende jaren een stijging van de omzet voor de Wmo, maar tegelijkertijd verwacht ook een derde een daling van deze omzet voor de Wmo. Dit geldt met name voor de grotere organisaties met een jaaromzet hoger dan € 40 miljoen. Voor de Jeugdwet is het beeld redelijk vergelijkbaar; bijna de helft van de aanbieders verwacht een stijging van de omzet in de komende jaren en hier verwacht 22% een krimp. Bij jeugdhulp verwachten alleen de grotere aanbieders een krimp.

Bijna alle aanbieders ervaren knelpunten bij de toegang en toeleiding.

Slechts 4% van de aanbieders ervaart geen knelpunten bij de toegang en toeleiding. Een ruime meerderheid ervaart de volgende knelpunten rond de Wmo: de afbakening tussen de Wlz en de Wmo, het onvoldoende herkennen van de problematiek van cliënten door gemeenten om een juiste indicatie te kunnen stellen, de hoogte van de eigen bijdrage en onvoldoende bekendheid van het wijkteam met de doelgroep. Ook bij de instroom van nieuwe cliënten die vallen onder de Jeugdwet, ervaren aanbieders knelpunten. Het gaat hierbij om de afbakening tussen de Wlz en de Jeugdwet, het onvoldoende herkennen van de problematiek van cliënten om een juiste indicatie te kunnen stellen.

De overgang van 18- naar 18+ levert veelal problemen op.

Het meest genoemde knelpunt is de aansluiting van jeugdhulp naar Wmo. Daarnaast worden er veel problemen ervaren in het bekostigen van verblijf, wanneer een cliënt (nog) geen toegang krijgt tot de Wlz. Ook het kunnen afronden van de LVB-behandeling via de Wlz, die gestart is in de Jeugdwet, is in de praktijk slecht uitvoerbaar.

Op cliëntniveau levert overleg met gemeenten vrijwel altijd resultaat op.

Het investeren in de relatie met gemeenten in de vorm van overleg is de beste manier om knelpunten bij de toegang en toeleiding op te lossen. Aanbieders hebben frequent en op verschillende niveaus overleg met gemeenten. Aanbieders geven aan dat het overleg met gemeenten op cliëntniveau vrijwel altijd tot een goede oplossing leidt.

Het gebruik van de iWmo en de iJeugd is verbeterd, maar de administratieve lasten blijven enorm hoog.

In het merendeel van de gemeenten wordt gebruikgemaakt van de iWmo. Op het gebied van gegevensuitwisseling, facturatie en declaratie ervaren aanbieders verbeteringen in 2016, maar dit geldt slechts voor minder dan de helft van de gemeenten. De administratieve lasten worden over het algemeen nog steeds als enorm hoog ervaren door de verschillende eisen die gemeenten stellen. Het gebruik van de iJw blijft vergeleken met de Wmo achter; slechts een derde van de respondenten geeft aan dat het merendeel van de gemeenten hier gebruik van maakt.

Het proces rond de financiële verantwoording was moeizaam en arbeidsintensief.

Een ruime meerderheid van de aanbieders verwacht de financiële verantwoording over 2015 voor het merendeel van de gemeenten voor 1 juni 2016 af te kunnen ronden. Over het proces rond de financiële verantwoording zijn aanbieders negatief. Door de grote hoeveelheid gegevens die zij moesten aanleveren, kwamen organisaties (opnieuw) onder druk te staan. Bovendien werden zij geconfronteerd met eisen waaraan zij uit oogpunt van privacy van cliënten geen gehoor konden geven. Ook hebben zij het als een knelpunt ervaren dat één algemene accountantsverklaring door gemeenten vaak niet afdoende wordt geacht.

De huidige kwaliteitseisen zijn traditioneel, maar het kwaliteitsbeleid is wel in ontwikkeling.

De kwaliteitseisen die in de lopende contracten zijn opgenomen zijn divers en verschillen per gemeente. Over het algemeen kan worden gesteld dat de eisen nog vrij traditioneel zijn. Gemeenten zijn zoekend als het gaat om kwaliteitsbeleid; ze zoeken naar een modus tussen beheersing en vrijheid. Er wordt door gemeenten nog in mindere mate gemonitord op kwaliteitsaspecten. De algemene beleving is dat de doelen van de Wmo en de Jeugdwet tot nu toe nog niet centraal stonden bij de vormgeving van kwaliteit. Positieve ontwikkeling is dat gemeenten nu actief nadenken over de vormgeving van kwaliteit en hierbij vaak de dialoog zoeken.

Aanbieders zijn aan het vernieuwen, goede randvoorwaarden zijn hiervoor essentieel.

Veel aanbieders noemen het gebruik van technische middelen als een vernieuwing in het ondersteuningsaanbod. Daarnaast zoeken zij vernieuwing door in te zetten op informele zorg, netwerkversterking en wijkgericht werken. Er ontstaan nieuwe vormen van (arbeidsmatige) dagbesteding, waarbij aanbieders graag samenwerken met partijen van buiten de zorgsector. Ook zoeken aanbieders actief de samenwerking met het onderwijs om nieuwe vormen van dagbesteding te ontwikkelen.

Belangrijke randvoorwaarde bij vernieuwing en transformatie is het loslaten van het traditionele, inspanningsgerichte bekostigingsmodel. Ook noemen vrijwel alle aanbieders reële tarieven, meerjarencontracten, vermindering van administratieve lasten en experimenteerruimte als randvoorwaarden.

Inleiding

Het onderzoek

De transities in het sociaal domein hebben grote gevolgen voor gemeenten en aanbieders van jeugdhulp en ondersteuning. Als brancheorganisatie voor aanbieders van ondersteuning en dienstverlening aan mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking wil de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) vinger aan de pols houden bij deze ontwikkeling.

Daarom laat de VGN door BMC Onderzoek een monitor uitvoeren, waarin de gevolgen van de transities voor de leden van de VGN worden gevolgd. De vragenlijst is gericht op de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet.

Er hebben vijf eerdere metingen plaatsgevonden van de monitor, verspreid over de jaren 2014 en 2015. Deze rapportage geeft de resultaten van de zesde meting weer.

Onderzoeksmethodiek

Deze zesde meting bestaat uit een online vragenlijst onder alle 165 leden van de VGN. De vragenlijst bestaat uit 26 vragen. In de periode 25 april tot 10 mei hebben de leden van de VGN gelegenheid gehad om anoniem de vragen in te vullen. Aanvullend hebben we vijftien interviews gehouden. In bijlage 1 is een lijst opgenomen van de aanbieders die we gesproken hebben.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 behandelen we de respons en de achtergrondkenmerken van de respondenten. In hoofdstuk 2 gaan we in op de inkoop en tarieven van jeugdhulp en ondersteuning op grond van de Wmo. In hoofdstuk 3 behandelen we de toegang en toeleiding. In hoofdstuk 4 komt kwaliteit aan bod en in hoofdstuk 5 de gegevensuitwisseling en de verantwoording. Hoofdstuk 6 sluit af met vernieuwingen in het sociaal domein.

Hoofdstuk 1

Respons en achtergrondkenmerken

1.1 Respons

De VGN heeft 165 leden in haar bestand, waarvan er dertien ook lid zijn van de VOBC.

Deze organisaties zijn aangeschreven en uitgenodigd de online vragenlijst in te vullen. 36% van de organisaties heeft de vragenlijst ingevuld. De respons is hiermee iets lager dan bij de vijfde meting eind 2015.

1.2 Jaaromzet

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de totale jaaromzet bedraagt van de deelnemende organisaties. De organisaties zijn uitgesplitst naar vier omzetcategorieën. Eén organisatie heeft deze vraag niet ingevuld. Hierdoor kunnen de antwoorden van deze organisatie op vragen waarbij we een splitsing maken tussen de vier omzetcategorieën niet worden meegenomen.

Tabel 1 Jaarlijkse omzet in miljoen euro's

Omzetcategorie	% meting 1	% meting 2	% meting 3	% meting 4	% meting 5	% meting 6	Aantal meting 6
< 10 mln.	28%	20%	16%	16%	19%	25%	15
10 - 40 mln.	24%	24%	16%	25%	23%	18%	11
40 - 100 mln.	29%	35%	42%	34%	39%	25%	15
> 100 mln.	18%	21%	23%	25%	19%	31%	19
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	61

Uit een statistische vergelijking met de ledenadministratie van de VGN blijkt dat de organisaties met een jaaromzet kleiner dan € 10 miljoen ondervertegenwoordigd zijn. De grotere organisaties (jaaromzet van € 100 miljoen en meer) zijn in dit onderzoek oververtegenwoordigd.

Tabel 2 Ledenbestand VGN

Omzetcategorie	Percentage in ledenbestand VGN
< 10 mln.	44%
10 - 40 mln.	20%
40 - 100 mln.	23%
> 100 mln.	13%
Totaal	100%

1.3 Doelgroepen van organisaties

Het merendeel (87%) van de deelnemende organisaties heeft cliënten met een verstandelijke beperking als (een deel van de) doelgroep. Ook organisaties die ondersteuning bieden aan personen met een licht verstandelijke beperking en gedragsproblemen en/of ernstige meervoudige beperkingen zijn in het onderzoek goed vertegenwoordigd.. Tabel 3 geeft de doelgroepen van de deelnemende organisaties weer.

Tabel 3 Verdeling doelgroepen/cliënten deelnemende organisaties

<i>Doelgroep</i>	<i>% meting 6</i>	<i>Aantal meting 6</i>
Cliënten met een verstandelijke beperking	87%	52
Cliënten met een licht verstandelijke beperking (LVB)	70%	42
Cliënten met LVB en gedragsproblemen en/of SGLVG	53%	32
Cliënten met niet aangeboren hersenletsel (NAH)	42%	25
Cliënten met een lichamelijke beperking	23%	14
Anders, namelijk..*	22%	13
Cliënten met een zintuiglijke beperking	15%	9

*hier worden voornamelijk cliënten met psychische en psychiatrische hulpvragen genoemd.

1.4 Overheveling omzet en cliënten naar het gemeentelijk domein

Aan respondenten is gevraagd welk aandeel van de huidige jaaromzet van hun organisatie onder het gemeentelijk domein, de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz) valt. De cijfers zijn uitgesplitst naar de vier omzetcategorieën.

Uit onderstaande tabel blijkt dat bij alle deelnemende instellingen het merendeel (78%) van hun jaaromzet onder de Wlz valt. Circa een vijfde van de omzet behoort tot het gemeentelijk domein (Wmo en Jeugdwet).

Tabel 4 Overheveling omzet naar gemeentelijk domein in 2015

	<i>< 10 mln.</i>	<i>10 - 40 mln.</i>	<i>40 - 100 mln.</i>	<i>> 100 mln.</i>	<i>gemiddeld</i>
% jaaromzet naar Wmo	21%	11%	5%	5%	10%
% jaaromzet naar Jeugdwet	19%	6%	3%	6%	7%
% jaaromzet naar Zvw	3%	19%	8%	5%	8%
% jaaromzet naar Wlz	73%	78%	78%	83%	78%

Aanbieders zijn ook werkgever voor medewerkers met een arbeidsbeperking in het kader van de participatiewet. Bij aanbieders werken medewerkers met een arbeidsbeperking in betaalde banen. Op dit moment gaat het gemiddeld om 13 fte per aanbieder.

Hoofdstuk 2

Inkoop en tarieven Wmo en Jeugdwet

2.1 Kostendekkendheid van tarieven Wmo en Jeugdwet

Respondenten is gevraagd om aan te geven of de tarieven van gemeenten in 2016 kostendekkend zijn voor de jeugdhulp en de (maatschappelijke) ondersteuning die zij in gemeenten leveren op basis van de Wmo en de Jeugdwet. Zowel voor de Wmo als voor de Jeugdwet geldt dat slechts een derde van de respondenten aangeeft dat de tarieven in de meeste gemeenten kostendekkend zijn. De kostendekkendheid van de tarieven voor de Jeugdwet wordt over het algemeen iets lager ingeschat dan voor de Wmo. Er zijn wel verschillen tussen de omzetcategorieën. Kleinere aanbieders geven voor de Wmo en voor de Jeugdwet vaker aan dat de tarieven kostendekkend zijn. Wat voor de Jeugdwet verder nog opvalt, is dat 30% van de respondenten aangeeft niet te weten of de tarieven kostendekkend zijn. Dit geldt met name voor aanbieders met een omzet tussen de € 10 miljoen en € 40 miljoen.

Tabel 5 Percentage van gemeenten waarin tarieven in 2016 kostendekkend zijn voor de jeugdhulp en de (maatschappelijke) ondersteuning die de aanbieder levert

Wmo	75-100% gemeenten	50-75% gemeenten	25-50% gemeenten	0-25% gemeenten	0% gemeenten	Weet niet	Totaal
< 10 mln.	27%	9%	18%	-	27%	19%	100%
10 - 40 mln.	50%	20%	-	-	10%	20%	100%
40 - 100 mln.	36%	18%	9%	18%	19%	-	100%
> 100 mln.	36%	21%	29%	7%	7%	-	100%
Gemiddeld	37%	17%	15%	7%	15%	9%	100%

Jeugdwet	75-100% gemeenten	50-75% gemeenten	25-50% gemeenten	0-25% gemeenten	0% gemeenten	Weet niet	Totaal
< 10 mln.	25%	25%	-	-	25%	25%	100%
10 - 40 mln.	43%	14%	-	-	-	43%	100%
40 - 100 mln.	40%	-	30%	-	30%	-	100%
> 100 mln.	42%	17%	17%	-	15%	8%	100%
Gemiddeld	33%	10%	13%	-	15%	30%	100%

Bij deze vraag is de mogelijkheid opgenomen om een toelichting op het antwoord te geven. Uit de toelichting komen de volgende verklaringen en kanttekeningen naar voren.

Respondenten plaatsen de kanttekening dat als de tarieven al kostendekkend zijn voor de Wmo, dit komt doordat de overhead veelal wordt betaald uit de Wlz. Als de overhead, waaronder de kosten voor facturatie en declaratie, doorberekend zou worden naar de Wmo zouden de tarieven volgens veel aanbieders niet kostendekkend zijn.

Wat de kostendekkendheid betreft, zijn er verschillen tussen de aangeboden typen ondersteuning. Zo geven aanbieders aan dat vervoer niet of nauwelijks kostendekkend is. Ook de tarieven voor dagbesteding en begeleiding staan onder druk. Verder is bij arrangementen de mate waarin kostendekkend wordt gewerkt afhankelijk van de maatregelen die de aanbieder zelf neemt om kostendekkend te kunnen werken. Dit betekent dat er soms minder uren ondersteuning beschikbaar zijn voor de cliënt. Respondenten geven daarnaast aan dat vanuit de gemeenten onvoldoende financiële middelen beschikbaar worden gesteld in situaties waarin tijdelijke opschaling noodzakelijk is. Hetzelfde geldt voor de hoge opstartkosten bij aanvang van het traject van 18- naar 18+.

Ook voor de Jeudwet geldt dat er met betrekking tot de kostendekkendheid verschillen zijn tussen de diverse typen jeugdhulp. Zo is volgens respondenten jeugdhulp bijvoorbeeld op kinderdienstcentra wel kostendekkend, maar logeren niet. Ook wijzen aanbieders erop dat het niet alleen gaat om de kostendekkendheid van de tarieven. Ook het budgetplafond speelt een rol van betekenis. Door het budgetplafond krijgen aanbieders soms jeugdhulp die wel is geleverd niet bekostigd. Daarnaast geven zij aan dat gemeenten bij een aflopende indicatie uitgaan van vrijval van het budget. Wordt de cliënt - hetgeen bij verstandelijke beperkingen meer regel dan uitzondering is - geherindiceerd, dan is er vaak geen budget meer om de cliënt te bedienen.

Uit de interviews komt naar voren dat de tarieven over het algemeen wel kostendekkend zijn in gemeenten die outputgerichte financiering hanteren; dan hebben aanbieders meer ruimte om zelf voor de cliënt een passend aanbod samen te stellen. Dit geldt voor de Wmo. Bij de Jeugdwet hanteren gemeenten nog een traditionele aanpak gericht op het oude systeem en hanteren zij voornamelijk inspanningsgerichte bekostiging. Hierdoor zijn de tarieven, gelet op de kortingen die zijn toegepast, moeilijker kostendekkend te krijgen. Daarnaast werd in de interviews aangegeven dat er voor jeugdhulp in gemeenten vaker een volumekorting wordt toegepast. Hierdoor kunnen wachtlijsten ontstaan.

2.2 Maatregelen bij niet-kostendekkende tarieven

Aan aanbieders is gevraagd hoe zij omgaan met niet-kostendekkende tarieven. Een ruime meerderheid van de aanbieders (65%) zoekt naar mogelijkheden om kosten te beperken. Daarnaast heeft een meerderheid van 56% het zorgaanbod anders vormgegeven om kosten te besparen en gebruikt 35% (tijdelijk) middelen uit de Wlz om de exploitatie sluitend te krijgen. Van de respondenten overweegt 19% om de dienstverlening in de betreffende gemeente te beëindigen.

Tabel 6 Omgaan met niet-kostendekkende tarieven in het sociaal domein
(meerdere antwoorden mogelijk)

Knelpunten	%
Wij zoeken naar manieren om onze kosten te beperken	65%
Wij hebben het zorgaanbod anders vormgegeven om kosten te besparen	56%
Wij gebruiken (tijdelijk) middelen uit de Wlz om de exploitatie sluitend te krijgen	35%
Anders, namelijk...	29%
Wij beëindigen de dienstverlening in deze gemeente	19%
Wij teren in op onze reserves	17%
Weet ik niet/niet van toepassing	8%

In de categorie “Anders, namelijk...” noemen aanbieders ook nog de volgende maatregelen.

Zij gaan waar mogelijk het gesprek aan met gemeenten om tot een oplossing te komen en brengen hun zorgen naar voren bij de VNG. De contacten met de VNG gaan met name over de hoge administratieve lasten en leveringsvoorwaarden. Ook geven zij aan alleen nog jeugdhulp en (maatschappelijke) ondersteuning te verlenen aan bestaande cliënten. Zij nemen (vooruitlopend op de beëindiging van de dienstverlening in de betreffende gemeente) geen nieuwe cliënten meer aan. Verder overwegen aanbieders om de dienstverlening anders in te richten. Bijvoorbeeld door het inzetten van E-health oplossingen of te kiezen voor intensieve vormen van ambulante hulp.

Zoals we zagen geeft 19% van de respondenten aan de dienstverlening te zullen beëindigen in gemeenten waar de tarieven niet kostendekkend zijn. Ook in de inkoopronde voor 2016 is deze maatregel al door 35% van de respondenten toegepast in een of enkele gemeente(n). We zien hier geen verschillen tussen organisatiegrootte.

Tabel 7 Beëindiging van de zorgverlening om strategische redenen in bepaalde gemeenten in 2016

	%
Nee	63%
Ja, in meerdere gemeenten	-
Ja, in een/enkele gemeente(n)	35%
Weet ik niet	2%

Aan de aanbieders die aangaven dat ze de dienstverlening om strategische reden hebben beëindigd, is gevraagd om welke reden(en) dit was. De meest genoemde reden is een (te) beperkt aantal cliënten in een gemeente (77%). We zien dat tot nu toe de hoogte van de tarieven in mindere mate doorslaggevend was voor de beëindiging van de zorgverlening in 2016; 35% van de respondenten beëindigde de zorgverlening in bepaalde gemeenten vanwege te lage tarieven voor jeugdhulp en (maatschappelijke) ondersteuning en 12% vanwege te lage tarieven voor vervoer.

Tabel 8 Redenen om de zorgverlening in bepaalde gemeenten te beëindigen in 2016
(meerdere antwoorden mogelijk)

	%
Het aantal cliënten in de gemeente is te beperkt	77%
De tarieven voor ondersteuning of jeugdhulp waren te laag	35%
Anders, namelijk...	29%
De tarieven voor vervoer waren te laag	12%
Wij kunnen niet voldoen aan de kwaliteitseisen die de gemeente stelt	6%

In de antwoordcategorie “Anders, namelijk...” (29%) worden de volgende redenen genoemd:

- Hoge reiskosten voor medewerkers in gevallen waarin een gemeente buiten het verzorgingsgebied van de aanbieder viel.
- Terugtrekking uit het sociaal domein vanwege de hoge administratieve lastendruk.
- De hoeveelheid werk die aanbestedingen met zich mee brengen.

2.3 Uitbreiding van het aanbod in het sociaal domein

Aan aanbieders is gevraagd of zij in 2016 hun aanbod hebben uitgebreid.

De helft van de aanbieders heeft het aanbod in gemeenten uitgebreid, waarvan 20% in enkele gemeenten uitbreiding in het aanbod heeft gerealiseerd, 22% in meerdere gemeenten en 8% in alle gemeenten waarin ze werkzaam zijn.

Tabel 9 Uitbreiding van het aanbod van jeugdhulp en ondersteuning in het sociaal domein in 2016

	%
Ja, in vrijwel alle gemeenten waar wij werkzaam zijn	8%
Ja, in meerdere gemeenten waar wij werkzaam zijn	22%
Ja, maar in enkele gemeenten	20%
Nee	48%
Weet ik niet/niet van toepassing	2%

Aanbieders hebben het aanbod in het sociaal domein uitgebreid door arrangementen voor meerdere en andere doelgroepen aan te bieden. Zo biedt een aanbieder nu ook dagbesteding voor de doelgroep met een zintuiglijke beperking. Deze cliënten zijn overgenomen van een andere aanbieder. Een uitbreiding naar jeugdhulp, die eerder niet werd verleend, is in dit verband ook genoemd.

Daarnaast hebben aanbieders samenwerking gezocht met andere partijen. Zo is er samenwerking gezocht met aanbieders in de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) voor het leveren van huishoudelijke hulp binnen een zorgarrangement. Door deze samenwerking kunnen zij de cliënt een vollediger pakket aanbieden. Een andere aanbieder zoekt samenwerking met scholen en een Aanmeldcentra voor asielzoekers voor projecten rond gezamenlijk koken, een kindercampus en een wijkwerkplaats.

Verder worden ondersteuning op afstand (beeldzorg), het scheiden van wonen en zorg, ondersteuning in het onderwijs, het aanbieden van aanverwante dienstverlening (welzijnsproducten) om zo een integraal aanbod te kunnen doen en het organiseren van meer lokaal aanbod, bijvoorbeeld rond dagbesteding, genoemd.

Tot slot hebben enkele aanbieders uitbreiding niet alleen gezocht in het verbreden van hun aanbod, maar ook in de uitbreiding van het aantal gemeenten waarin zij werkzaam zijn door in meer gemeenten in te schrijven. Dit is opvallend, omdat we in eerdere metingen zagen dat aanbieders er voor kozen in minder gemeenten in te schrijven vanwege volume, de tijd die gemoeid is met aanbestedingen en de verschillende kwaliteits- en verantwoordingseisen van gemeenten. Kennelijk zijn er daarnaast ook argumenten om het aantal gemeenten waarin men werkzaam is uit te breiden.

2.4 Door gemeenten gehanteerde bekostigingsmodellen

Aanbieders geven aan dat gemeenten vooral inspanningsgerichte bekostigingsmodellen hanteren. Dit geldt voor de Jeugdwet (86%) nog sterker dan voor ondersteuning op grond van de Wmo (68%). Outputgerichte bekostiging wordt in mindere mate gehanteerd; 34% Wmo en 43% Jeugdwet. Volgens de respondenten wordt er binnen de Jeugdwet geen gebruikgemaakt van taakgerichte bekostiging. Volgens 16% van de respondenten is dit binnen de Wmo wel het geval. Aanbieders verwachten geen grote veranderingen in de bekostigingsmodellen in 2017 ten opzichte van 2016.

Tabel 10 Door gemeenten gehanteerde bekostigingsmodellen in 2016 en 2017

<i>Wmo</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Inspanningsgericht (p*q)	68%	62%
Outputgericht (resultaatgericht)	34%	36%
Taakgericht (populatiebekostiging)	16%	19%

<i>Jeugdwet</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Inspanningsgericht (p*q)	86%	75%
Outputgericht (resultaatgericht)	43%	53%
Taakgericht (populatiebekostiging)	0%	2%

* Bij deze tabel komen de percentages opgeteld tot boven de 100%, omdat respondenten in meerdere gemeenten werkzaam zijn, die andere bekostigingsmodellen hanteren. Ook kan een gemeente per type jeugdhulp en ondersteuning andere bekostigingsmodellen hanteren.

Een aantal aanbieders noemt als toelichting hierbij ook de p*q afspraken in het Landelijke Transitiearrangement (LTA) met de VNG als bekostigingsmodel.

In de interviews werd nog aangegeven dat inspanningsgerichte bekostiging en het strakke sturen op uren maakt dat er weinig aandacht is voor duurzame en flexibele ondersteuning. Soms gaat het goed met een cliënt en kan de ureninzet beperkt zijn, maar bij een tegenslag kan een cliënt tijdelijk behoefte hebben aan wat meer ondersteuning. Dit is nu vaak niet mogelijk vanwege de sterke sturing op ureninzet. Bovendien heeft inspanningsgerichte bekostiging een negatieve invloed op de tarieven en vormt het een belemmering bij vernieuwing en transformatie.

2.5 Verwachte ontwikkelingen in de omzet

Gevraagd is welke ontwikkelingen aanbieders in de omzet in het sociaal domein verwachten voor de komende jaren. Voor wat betreft de Wmo verwacht de helft van de aanbieders een stijging, 11% verwacht dat de omzet gelijk zal blijven en 30% verwacht een daling van de omzet voor de Wmo. Voor organisaties met een jaaromzet hoger dan € 40 miljoen ligt het aandeel dat een daling verwacht iets hoger.

Voor de Jeugdwet is het beeld vergelijkbaar. Van alle aanbieders verwacht 45% een stijging van de omzet in de komende jaren, 8% verwacht dat de omzet gelijk zal blijven en 22% van de aanbieders verwacht de komende jaren een daling van deze omzet. Voor organisaties met een jaaromzet hoger dan € 40 miljoen ligt het aandeel dat een daling verwacht duidelijk hoger.

Tabel 11 Verwachte omzetontwikkeling in het sociaal domein de komende jaren

<i>Wmo</i>	<i><10 mln.</i>	<i>10 - 40 mln.</i>	<i>40 - 100 mln.</i>	<i>>100 mln.</i>	<i>gemiddeld</i>
Meer dan 10% stijgen	36%	20%	8%	8%	18%
0% tot 10% stijgen	18%	40%	42%	31%	33%
Gelijk blijven	9%	10%	8%	15%	11%
0% tot 10% krimpen	-	10%	17%	31%	7%
Meer dan 10% krimpen*	27%	10%	24%	8%	23%
Weet ik niet/niet van toepassing	9%	10%	8%	8%	9%
<i>Jeugdwet</i>	<i><10 mln.</i>	<i>10 - 40 mln.</i>	<i>40 - 100 mln.</i>	<i>>100 mln.</i>	<i>gemiddeld</i>
Meer dan 10% stijgen	33%	43%	10%	25%	21%
0% tot 10% stijgen	-	14%	30%	25%	24%
Gelijk blijven	-	14%	10%	8%	8%
0% tot 10% krimpen	-		10%	8%	5%
Meer dan 10% krimpen**	-	14%	20%	25%	17%
Weet ik niet/niet van toepassing	67%	14%	20%	8%	26%

* Twee organisaties geven aan dat de omzet op de Wmo voor hen geheel zal verdwijnen.

** Twee organisaties geven aan dat de omzet op de Jeugdwet voor hen geheel zal verdwijnen.

Hoofdstuk 3

Toegang en toeleiding

3.1 Knelpunten bij de instroom van nieuwe Wmo-cliënten

Vrijwel alle zorgaanbieders ervaren verschillende knelpunten bij de instroom van nieuwe Wmo-cliënten. De meest genoemde knelpunten zijn de afbakening tussen de Wlz en de Wmo (58%) en dat gemeenten de problematiek van cliënten onvoldoende herkennen om een juiste indicatie te kunnen stellen (58%). Ook de hoogte van de eigen bijdragen (57%) en onvoldoende bekendheid van het wijkteam met de doelgroep (57%) zijn volgens een meerderheid van de aanbieders een knelpunt. Slechts 4% van de aanbieders heeft aangegeven geen knelpunten te ervaren.

Tabel 12 Ervaren knelpunten bij de instroom van nieuwe Wmo-cliënten
(maximaal vijf antwoorden mogelijk)

<i>Knelpunten</i>	<i>%</i>
Grijs gebied tussen Wlz en Wmo leidt tot kastje-muur effect	58%
Gemeenten herkennen de problematiek van cliënten onvoldoende voor juiste indicatie	58%
De hoogte van de eigen bijdragen voor cliënten	57%
Het wijkteam is onvoldoende bekend met onze doelgroep	51%
De afgegeven beschikkingen zijn voor ons onvoldoende duidelijk	38%
Wij krijgen onvoldoende of onjuiste informatie over de cliënt van de gemeente	30%
Nieuwe cliënten weten niet goed waar ze zich moeten melden met hun ondersteuningsvraag	28%
Anders, namelijk....	26%
Wachlijsten voor 'keukentafelgesprekken' bij de gemeente	21%
Gemeenten sturen te veel op oplossingen in de eerste lijn	15%
Wij ervaren geen knelpunten	4%

Van de respondenten heeft 26% aangegeven andere dan de voorgelegde knelpunten te ervaren. In deze antwoordcategorie "Anders, namelijk..." worden de volgende knelpunten genoemd.

Een aantal aanbieders zegt niet of nauwelijks aanmeldingen binnen te krijgen. Het is hen niet geheel duidelijk wat hier de verklaring voor is. Mogelijk heeft dit te maken met het onvoldoende herkennen van de problematiek van de doelgroep en de expertise binnen het wijkteam. De zorgen over de expertise komen voort uit de onvoldoende kwaliteit van de beschikkingen die van gemeenten worden ontvangen en uit de soms, in de ogen van de aanbieder, onjuiste oplossingsrichting die door de gemeente aan een cliënt wordt voorgesteld. Volgens 38% van de respondenten is de afgegeven beschikking soms onvoldoende duidelijk. Verder worden beschikkingen door de gemeenten vaak pas laat afgegeven.

Ook wordt onbekendheid met landelijke inkoopafspraken als een knelpunt genoemd en noemen meerdere aanbieders toenemende administratieve lasten en verschillen tussen de gemeenten in het administratief proces in het toegangsproces als knelpunten.

3.2 Knelpunten bij de instroom van nieuwe Jeugdwet-cliënten

Ook bij de instroom van nieuwe cliënten die vallen onder de Jeugdwet, ervaren aanbieders knelpunten. Net als bij de instroom van Wmo-cliënten ervaren veel aanbieders problemen in de afbakening tussen de Wlz en de Jeugdwet (49%). Verder geeft 43% aan dat gemeenten de problematiek van cliënten onvoldoende herkennen om een juiste indicatie te kunnen stellen.

Tabel 13 Ervaren knelpunten bij de instroom van nieuwe Jeugdwet-cliënten
(maximaal vijf antwoorden mogelijk)

<i>Knelpunten</i>	<i>%</i>
Grijs gebied tussen Wlz en Jeugdwet leidt tot kastje-muur effect	49%
Gemeenten herkennen de problematiek van cliënten onvoldoende voor juiste indicatie	43%
Anders, namelijk...	39%
De afgegeven beschikkingen zijn voor ons onvoldoende duidelijk	31%
Het wijkteam is onvoldoende bekend met onze doelgroep	31%
Wij krijgen onvoldoende of onjuiste informatie over de cliënt van de gemeente	22%
Gemeenten sturen te veel op oplossingen in de eerste lijn	18%
Wij ervaren geen knelpunten	18%
Nieuwe cliënten weten niet goed waar ze zich moeten melden met hun ondersteuningsvraag	16%
Grijs gebied tussen Wlz en ZVW leidt tot kastje-muur effect	12%
Onafhankelijke cliëntondersteuning wordt onvoldoende ingezet	6%

Daarnaast ervaart 39% van de aanbieders nog andere dan de voorgelegde knelpunten. In deze antwoordcategorie worden de volgende knelpunten genoemd. Een aantal van deze knelpunten zijn hetzelfde als bij de instroom Wmo:

- Toenemende administratieve lasten en verschillen tussen de gemeenten in het administratief proces en in het toegangsproces.
- Zorgen over de expertise in gemeenten. Dit op basis van onvoldoende kwaliteit van de beschikkingen en de soms onjuiste oplossingsrichting die door de gemeente aan een cliënt wordt voorgesteld.

Daarnaast worden hier nog enkele andere knelpunten genoemd:

- Budgetplafonds/productieplafonds in gemeenten leiden tot een opnamestop of wachtlijsten.
- Er zijn geen verblijfsplaatsen voor jeugd ingekocht, terwijl hier wel behoefte aan is.

3.3 Oplossingen

Aanbieders werken op verschillende manieren - al dan niet samen met gemeenten - aan oplossingen voor de knelpunten bij de instroom. Zij geven aan veel te investeren in de relatie met gemeenten. Aanbieders met een groot werkgebied, met weinig cliënten per gemeenten, noemen dit opbouwen en onderhouden van de contacten een grote uitdaging. Aanbieders zijn frequent op verschillende niveaus in overleg met de gemeente. Op bestuurlijk en managementniveau gaan deze gesprekken over samenwerking, budgetten, systemen en processen. De samenwerking op uitvoeringsniveau is veelal gericht op de bespreking van individuele cases en het gezamenlijk zoeken naar oplossingen in deze situaties. Zij

geven aan dat het overleg met gemeenten op cliëtniveau vrijwel altijd tot een goede oplossing leidt.

Hiernaast worden als oplossing ook andere vormen van overleg genoemd zoals overlegtafels en werkgroepen. Zo wordt de problematiek waarmee de diverse aanbieders te maken hebben in samenhang inzichtelijk. Verder vinden er vaak ook contractgesprekken of kwartaalgesprekken met accountmanagers van de gemeente plaats.

Tot slot worden deelnemen in de uitvoering, zoals in de wijkteams, herindicatieteams en jeugdteams in gemeenten en het voorlichten en trainen van consulenten van de gemeente (wijkteams, participatie en Centrum Jeugd en Gezin) als maatregelen om tot oplossingen te komen genoemd. Door deelname in de uitvoering ontstaat er meer inzicht in de werkwijze van de gemeente en kan de aanbieder bovendien kennis over de eigen doelgroep in de uitvoering delen. Kennisdeling over de doelgroep staat ook bij het voorlichten en trainen centraal.

Alle oplossingsrichtingen hebben één ding gemeen: het zichtbaar en vindbaar zijn voor de gemeente. Aanbieders vinden zichtbaarheid en vindbaarheid van belang, omdat zo voorkomen kan worden dat cliënten niet of te laat geholpen worden of niet de juiste jeugdhulp of ondersteuning krijgen.

3.4 Knelpunten bij de overgang van 18- naar 18+

De overgang van 18- naar 18+ levert veelal problemen op. Het meest genoemde knelpunt is de aansluiting van de Jeugdwet op de Wmo (49%).

Tabel 14 Ervaren knelpunten bij de overgang van 18- naar 18+
(maximaal vijf antwoorden mogelijk)

<i>Knelpunten</i>	<i>%</i>
Aansluiting van jeugdhulp (Jeugdwet) naar ondersteuning (Wmo).	49%
Het bekostigen van verblijf voor cliënten die (nog) geen toegang krijgen tot de Wlz omdat de blijvendheid (nog) niet kan worden aangetoond	39%
Grijs gebied tussen Jeugdwet, ZW en Wlz leidt tot kastje-muur-effect	39%
Het in de Wlz kunnen continueren van de LVG behandeling die gestart is in de Jeugdwet	35%
Er is onvoldoende aansluiting tussen de Wmo en de Participatiewet (geen integrale arrangementen)	29%
De overgang van onderwijs naar participatiewet verloopt moeizaam	27%
Overig, namelijk...	25%
Cliënten met een Wlz-indicatie krijgen geen Wajong-uitkering, maar zijn aangewezen op de Participatiewet	18%
De jongere kiest ervoor om de behandeling en/of ondersteuning te stoppen na zijn 18e verjaardag	18%
Geen toegang krijgen tot behandeling vanuit de subsidieregeling 'extramurale behandeling'	14%
De jongere die aangewezen is op de participatiewet krijgt onder de 21 jaar nog geen uitkering van de gemeente	14%

In de categorie “Overig, namelijk...” worden nog twee andere knelpunten genoemd:

- De eigen bijdrage die cliënten moeten gaan betalen als zij 18 worden, vormt een drempel en maakt dat cliënten de ondersteuning stopzetten.
- Problemen wanneer in de bekostiging van de ondersteuning wanneer een cliënt 18 wordt. Dit komt door ander woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet en de Wmo.

Werkconferentie overgang 18- naar 18+

Pluryn heeft in maart van dit jaar over de overgang van 18- naar 18+ een werkconferentie georganiseerd. Tijdens deze werkconferentie zijn de knelpunten op het gebied van zorg, inkomens en huisvestingsproblematiek van jongeren van 18 tot 23 jaar besproken. Deelnemers waren gemeenten, vertegenwoordigers van woningcorporaties, zorgaanbieders, onderwijsinstellingen en van het UWV/Werkbedrijf. Gezamenlijk is gezocht naar kansen en oplossingen, en er zijn concrete acties benoemd die door de diverse deelnemers worden opgepakt en verder uitgewerkt. De oplossingen liggen in het ontschotten van middelen, een beter gebruik van de verlengde Jeugdwet en nieuwe vormen van begeleid en beschermd wonen.

Hoofdstuk 4

Kwaliteit in het sociaal domein

4.1 Wettelijke eisen

In de contracten met aanbieders hebben gemeenten eisen opgenomen die voortkomen uit de relevante wet- en regelgeving. Het gaat voor de Wmo om cliëntervaring, voorzieningen van goede kwaliteit, meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling, melding van calamiteiten en regelingen voor klachtafhandeling en medezeggenschap.

Voor de Jeugdwet gaat het om verantwoorde hulp, norm van de verantwoorde werktoedeling, familiegroepsplan of hulpverleningsplan, het werken met een kwaliteitssysteem, Verklaring omtrent Gedrag (VOG), meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, meldplicht bij calamiteiten, meldplicht geweld bij de verlening van jeugdhulp, klachtencommissie, cliëntenraad, vertrouwenspersoon, informatieplicht, toestemming, dossierplicht, recht op privacy en voorwaarden gesloten jeugdhulp en toepassing van dwang.

Er wordt door gemeenten in beperkte mate gemonitord op kwaliteitsaspecten en er zit nog weinig structuur in de wijze waarop gemonitord wordt. Er is meer sprake van het ad hoc opvragen van lijstjes over klachten en meldingen. Een enkele aanbieder spreekt over een materiële controle door een inkoopbureau in opdracht van een gemeente.

4.2 Aanvullende kwaliteitseisen van gemeenten

Naast de eisen met een wettelijke basis, stellen gemeenten soms ook aanvullende eisen. Aanbieders noemen als voorbeelden HKZ- of ISO-certificering in de Wmo als aanvullende eis. Ook zijn er gemeenten die zelf een instrument ontwikkeld hebben waar aanbieders gebruik van moeten maken.

Certificaat “Goed geregeld”

Sommige gemeenten vragen aanbieders te werken met het ‘goed geregeld’ certificaat, van de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk. Dit is een kwaliteitsonderscheiding voor vrijwillige inzet. Het certificaat is voor de gemeente een voorwaarde voor professionele organisaties met drie of meer beroepskrachten die met vrijwilligers werken. Een eis is dat er voor alle teams een nulmeting moet worden uitgevoerd. Elk team moet een vragenlijst invullen en daarop volgt een audit. Ook moet er een handboek vrijwilligers worden opgesteld. Het hele traject kost aanbieders veel tijd en energie.

“De Menselijke Maat”

Ook werkt een aantal gemeenten met “De Menselijke Maat”. Dit is een kwaliteits- en verbeterinstrument dat bestaat uit twee onderdelen: een jaarlijkse meting op cliëntniveau en een meting op organisatieniveau. Bij de meting op organisatieniveau toetst een onafhankelijk auditteam bij een doorsnede van (een afdeling van) de organisatie de aandacht voor kwaliteit van leven, in termen van autonomie, competentie en verbondenheid. Metingen vinden plaats via interviews, observaties en een (digitale) vragenlijst voor medewerkers. De meting wordt vaak niet verplicht gesteld, maar levert in toekomstige aanbestedingsprocedures wellicht wel extra punten op. Hierdoor voelen aanbieders zich wel verplicht om het instrument te gebruiken.

4.3 Cliëntervaring

Cliëntervaring wordt door aanbieders genoemd als de belangrijke indicator voor geleverde kwaliteit. Aanbieders voeren – net als in de Wet langdurige zorg - zelf al cliëntervaringsonderzoeken uit. Het is lastig dat gemeenten vaak uitsplitsingen van resultaten willen naar hun gemeente. Dit levert praktische problemen op, ook vanwege de privacy van cliënten wanneer het aantal cliënten in een bepaalde gemeente relatief klein is.

Doorontwikkelen cliëntervaringsonderzoeken

Aanbieders zijn in het kader van de Wlz druk bezig met het doorontwikkelen van hun cliëntervaringsonderzoeken en benutten deze ervaring ook in het sociaal domein. Zo hebben Philadelphia, Cordaan en Siza ‘Dit vind ik ervan!’ ontwikkeld. Het onderzoek is niet alleen gericht op de ervaringen van de cliënt zelf, maar ook op het systeem erachter: de ouders, verwanten en bijvoorbeeld de mantelzorger. Inmiddels maken nu ruim 30 aanbieders gebruik van deze methode, waardoor er ook gebenchmarkt kan worden.

4.4 Doelrealisatie

Naast cliëntervaring wordt doelrealisatie genoemd als belangrijke indicator voor kwaliteit van ondersteuning en jeugdhulp. Het is een grote uitdaging om de kwaliteitseisen te concretiseren in meetbare doelen en resultaten. In dat verband wordt de toepassing van de Zelfredzaamheidsmatrix en de Participatieladder vaak genoemd, hoewel niet iedereen hier enthousiast over is omdat het gevoel bestaat dat deze instrumenten zijn verworden tot een productiemonitor. Andere aanbieders zijn wel positief, maar geven aan dat gemeenten en aanbieders nog in een ontwikkelfase zitten als het gaat om de toepassing van de matrix in de praktijk. In beginsel gebruikt het sociaal wijkteam de Zelfredzaamheidsmatrix als basis en wordt er halverwege en aan het eind van het traject weer een toets gedaan om de voortgang te bepalen. In de beschikking neem het sociaal wijkteam concrete en meetbare doelen op. Het blijkt echter nog lastig te zijn om deze doelen goed in beschikkingen op te nemen.

4.5 Gezamenlijk zoektocht

Gemeenten en aanbieders zijn nog zoekend als het gaat om kwaliteitsbeleid; ze zoeken naar een modus tussen beheersing en vrijheid. De aandacht van gemeenten ging in eerste instantie uit naar het inregelen van de werkprocessen en naar beheersing van de kosten. De kwaliteitseisen die in de lopende contracten zijn opgenomen zijn divers en verschillen per gemeente. Over het algemeen kan worden gesteld dat de eisen nog vrij traditioneel zijn. In de interviews werd aangegeven dat hier een zekere ironie in schuilt, omdat in het kader van de Wlz zorgkantoren en aanbieders nu juist bezig zijn met een slag naar een vermindering van eisen, waarbij de basis voor kwaliteit wordt gevonden in onderzoek naar cliëntervaring en een intercollegiale audit.

De algemene beleving is dat de doelen van de Wmo en de Jeugdwet tot nu toe nog niet centraal stonden bij de vormgeving van kwaliteit. Positieve ontwikkeling is dat gemeenten nu actief nadenken over de vormgeving van kwaliteit en hierbij vaak de dialoog met aanbieders zoeken. Daarbij ontstaat ook meer ruimte voor leren en ontwikkelen, naast de verantwoording op basis van indicatoren.

Voor aanbieders die landelijk opereren is het complexer om hierover met gemeenten in gesprek te gaan, omdat zij weliswaar in veel gemeenten werkzaam zijn maar vaak weinig cliënten per gemeenten hebben. Hierdoor is hun invloed beperkt en bovendien is het vanuit het oogpunt van tijdsaspect niet mogelijk om hierover in alle gemeenten het gesprek aan te gaan.

Hoofdstuk 5

Gegevensuitwisseling en verantwoording

5.1 Gebruik informatiestandaard

Om informatie-uitwisseling tussen gemeenten en aanbieders vorm te geven, zijn standaarden ontwikkeld. Deze standaarden worden in steeds meer gemeenten gebruikt. De helft van de respondenten geeft aan dat in het merendeel van de gemeenten gebruik wordt gemaakt van de iWmo. Het gebruik van de iJw blijft vergeleken met de Wmo achter; slechts een derde van de respondenten geeft aan dat het merendeel van de gemeenten hier gebruik van maakt. In vergelijking met de laatste meting in 2015 is het aantal gemeenten waar de standaarden niet wordt gebruikt afgenomen; bij de vijfde meting eind 2015 gaf 16% van de respondenten aan dat de iWmo nog niet was ingevoerd in de gemeenten waar zij werkzaam waren tegen 4% nu en 16% gaf dit aan voor de iJw tegen 5% nu.

Tabel 15 Gebruikmaking van iWmo en iJw

	75-100% gem.	50-75% gem.	25-50% gem.	0-25% gem.	0% gem.	Weet niet
iWmo 2.0	25%	27%	17%	19%	4%	8%
iJw 2.0	17%	17%	14%	19%	5%	29%

Op het gebied van gegevensuitwisseling, facturatie en declaratie ervaren aanbieders wel verbeteringen in 2016, maar dit geldt voor minder dan de helft van de gemeenten. Over het algemeen is de administratieve lastendruk voor aanbieders nog steeds enorm hoog door de verschillende eisen die gemeenten stellen.

Tabel 16 Ervaren verbeteringen in de gegevensuitwisseling, facturatie en declaratie

	75-100% gem.	50-75% gem.	25-50% gem.	0-25% gem.	0% gem.	Weet niet
Gegevensuitwisseling	11%	23%	19%	28%	13%	6%
Facturatie	11%	17%	26%	26%	13%	9%
Declaratie	11%	21%	23%	26%	13%	6%

5.2 Financiële verantwoording

Een ruime meerderheid (83%) van de aanbieders verwacht de financiële verantwoording Wmo over 2015 voor het merendeel van de gemeenten voor 1 juni 2016 af te kunnen ronden. Bij de Jeugdwet ligt dit percentage met 68% iets lager.

Tabel 17 Afronding van de financiële verantwoording over 2015 richting gemeenten voor 1 juni 2016

	75-100% gemeenten	50-75% gemeenten	25-50% gemeenten	0-25% gemeenten	0% gemeenten	Weet niet
Wmo	83%	11%	2%	-	-	4%
Jeugdwet	68%	9%	2%	-	-	20%

Een meerderheid van de aanbieders verwacht de verantwoording in het merendeel van de gemeenten af te kunnen ronden op basis van een accountantsverklaring op de productie (87% Wmo en 72% Jeugdwet).

Tabel 18 Afronding van de financiële verantwoording over 2015 richting gemeenten op basis van een accountantsverklaring op de productie

	75-100% gemeenten	50-75% gemeenten	25-50% gemeenten	0-25% gemeenten	0% gemeenten	Weet niet
Wmo	87%	4%	-	2%	2%	4%
Jeugdwet	72%	5%	-	2%	-	21%

In de interviews is bij deze positieve uitkomsten een kanttekening geplaatst. Het aanleveren van alle gegevens is een uiterst tijdrovende zaak geweest, die enorm veel druk op de organisatie zette. Ook werden zij soms geconfronteerd met eisen waaraan zij uit oogpunt van privacy van cliënten geen gehoor konden geven. Het gaat hierbij om de eis van accountants om inzicht te krijgen in cliëntdossiers of het afgesproken resultaat is bereikt. Ook werden aanbieders na het aanleveren van de eerste verantwoordingsgegevens geconfronteerd met diverse verzoeken om aanvullende informatie te verstrekken. Het verzamelen en aanleveren van deze (extra) informatie kostte opnieuw enorm veel tijd en energie. Tot slot wordt het als een knelpunt ervaren dat één algemene accountsverklaring niet in alle gemeenten afdoende wordt geacht.

Hoofdstuk 6

Vernieuwing en transformatie

6.1 Randvoorwaarden voor vernieuwing en transformatie

Doel van de transitie in het sociaal domein was onder meer om te komen tot vernieuwing en transformatie van het aanbod. Uit de metingen in 2015 bleek dat de vernieuwing en transformatie nog in mindere mate uit de verf waren gekomen. Dit werd veroorzaakt door het gegeven dat in 2014 veel tijd en energie gingen naar de voorbereiding op de transitie en de daarmee gepaard gaande inkooptrajecten. Ook moest er in 2015 veel tijd en aandacht worden besteed aan de implementatie van de nieuwe werkprocessen en het bestrijden van de geconstateerde ‘kinderziekten’ in deze werkprocessen. Naar verwachting zou er in 2016 meer ruimte moeten zijn om de beoogde vernieuwing en transformatie te realiseren. Aan de aanbieders is gevraagd welke randvoorwaarden belangrijk zijn om vernieuwing te realiseren.

Vrijwel alle aanbieders geven aan dat reële tarieven, meerjarencontracten, vermindering van administratieve lasten en experimenteeruimte van groot belang zijn. Ook persoonsvolgende financiering, innovatiebudget en resultaatsturing en -bekostiging worden door een ruime meerderheid genoemd. Een minderheid van de respondenten noemt beperking van marktwerking/mededinging en sturing en bekostiging op populatie-/wijkniveau.

Tabel 19 Randvoorwaarden voor vernieuwing van het ondersteuningsaanbod in het sociaal domein

	(zeer) belangrijk	neutraal	(helemaal) niet belangrijk
Reële tarieven	96%	2%	2%
Meerjarencontracten	91%	7%	2%
Verminderen administratieve lasten	91%	7%	2%
Experimenteeruimte	91%	7%	2%
Persoonsvolgende financiering	74%	22%	4%
Innovatiebudget	71%	20%	9%
Sturing en bekostiging op resultaat	67%	31%	2%
Inkoop van integrale arrangementen binnen sociaal domein	63%	26%	11%
Inkoop van integrale arrangementen met verzekeraars	52%	39%	9%
Beperking marktwerking/mededinging (bijvoorbeeld via Diensten van Algemeen Economisch Belang)	38%	51%	11%
Sturing en bekostiging op populatie-/wijkniveau	17%	46%	37%

Volgens aanbieders is het terugbrengen van de administratieve lasten voor verdere vernieuwing van belang, omdat er nu veel tijd gemoeid is met het op orde krijgen van de administratieve systemen. Hetzelfde geldt voor het gebrek aan uniformiteit in de werkwijze van gemeenten. Hier wordt specifiek het instrumentarium voor het toetsen van kwaliteit genoemd. De werkzaamheden volgend uit de transitie maakten het voor aanbieders moeilijk om te investeren in vernieuwing. Er is in 2015 veel tijd en energie gestoken in de ondersteuning bij herindicaties en het inregelen van nieuwe werkprocessen zoals het aanpassen van registratiesystemen en het

berichtenverkeer. Aanbieders vertellen dat zij de handen vol hadden aan ‘het open houden van de winkel.’ Veel medewerkers hebben zich zorgen gemaakt over het behoud van hun baan. Het was niet het moment om medewerkers te enthousiasmeren voor nieuwe projecten en innovaties. Ook de gesprekken met de gemeenten waren vaak voornamelijk gericht op de administratieve processen en financiële zaken, zoals tarieven, facturatie en declaratie.

Experimenteerruimte, zowel financieel als in regelgeving, is een belangrijke randvoorwaarde. Inspanningsgerichte bekostiging belemmert het samenstellen van nieuwe arrangementen; andere bekostigingsmodellen zijn dan ook een randvoorwaarde voor vernieuwing. Daarnaast moet bij het vormgeven van vernieuwingen de wet- en regelgeving op onderdelen mogelijk wat los worden gelaten. Voor het samenstellen van vernieuwende arrangementen is ontschotting van de financiële middelen van belang. Met name in de combinatie van Wmo en Participatie, en de Jeugdwet en het onderwijs liggen volgens aanbieders mogelijkheden. Wederzijds vertrouwen is van belang in de benodigde experimenteerruimte. In dit verband wordt ‘high trust, high penalty’ genoemd. Bij innovatie hoort volgens aanbieders ook een innovatiebudget. Innovatiemiddelen geven niet alleen financiële ruimte, ze hebben in de relatie tussen aanbieders en gemeenten ook een belangrijke symbolische functie: beide partijen committeren zich middels het innovatiebudget aan het tot stand brengen van een vernieuwende werkwijze. Dit gezamenlijke commitment aan vernieuwing en transformatie is belangrijk, omdat het gaat om een gezamenlijke uitdaging, waarbij beide partijen betrokkenheid moeten tonen. Verschillende aanbieders geven aan dat zij bij het realiseren van vernieuwingen soms een gebrek aan urgentie en daadkracht ervaren vanuit gemeenten. Trage besluitvorming in gemeenten remt de vernieuwing.

In aanvulling op de antwoorden uit de vragenlijst noemt een aantal aanbieders de ontwikkeling van eigen medewerkers als een voorwaarde voor vernieuwing. Trainingen voor de eigen medewerkers en het aantrekken van medewerkers met andere competenties en vaardigheden zijn nodig om de gewenste transformatie vorm te geven. Aanbieders noemen onder meer trainingen voor ‘gekanteld werken’, en trainingen voor het werken met nieuwe technologische middelen. Ook beschrijft een aanbieder hoe medewerkers elkaar tips geven om op een andere manier in de wijk aanwezig te zijn, door bijvoorbeeld op de fiets tussen locaties heen en weer te reizen en door lokale nieuwsbladen te volgen. Op deze manier wordt de betrokkenheid van professionals van de eigen organisatie vergroot, wat ook gezien wordt als een belangrijke randvoorwaarde voor vernieuwing en transformatie. Daarom zijn ontwikkeltafels op uitvoeringsniveau ook belangrijk. Daar leert men elkaars ziens- en werkwijze kennen en begrijpen. Zo krijgen vernieuwingen sneller vorm met draagvlak van alle betrokken partijen.

Tot slot is het vergroten van de kennis over de doelgroep bij gemeenten een randvoorwaarde om gezamenlijk tot vernieuwing te komen. Aanbieders zien daarbij voor zichzelf een belangrijke rol als kennis- en expertisepartner. Dit geldt in het bijzonder voor specifieke doelgroepen die specialistische ondersteuning nodig hebben.

6.2 Voorbeelden van vernieuwing en transformatie

In deze paragraaf beschrijven we de voorbeelden van vernieuwing en transformatie die aanbieders hebben beschreven bij de toelichting bij de vragenlijst en de voorbeelden die naar voren zijn gebracht in de interviews. Dit doen we door eerst soortgelijke initiatieven te clusteren en kort te beschrijven. Vervolgens lichten we per cluster een specifiek voorbeeld uit.

Product- en dienstenontwikkeling met nieuwe technologie

Veel aanbieders noemen het gebruik van technische middelen als een vernieuwing in het ondersteuningsaanbod. Met partners van buiten de zorgsector worden nieuwe diensten en producten ontwikkeld. Een aanbieder beschrijft expliciet het belang van deze nieuwe samenwerkingen en noemt dit 'het kapitaliseren van verschillen'. Aanbieders hebben kennis over de doelgroep en passende ondersteuning, terwijl andere partijen technische kennis inbrengen. Technische startups hebben een andere snelheid, andere denkpatronen en andere werkwijzen. Bovendien zijn nieuwe, kleine partijen vaak gepassioneerd over hun ideeën en denken out of the box. Het verschil tussen de partners biedt kansen voor vernieuwing.

Beeldzorg wordt in dit verband vaak als voorbeeld genoemd. Beeldzorg biedt cliënten met ambulante begeleiding de mogelijkheid om 24 uur per dag contact op te nemen met een begeleider als er vragen zijn of als er behoefte aan ondersteuning is. Cliënten hebben met een computer, iPad of smartphone face-to-face contact met hun begeleider en hoeven niet met hun vragen te wachten totdat ze een afspraak hebben met hun begeleider. De iPad kan ook gebruikt worden om te beeldbellen met familie en vrienden. Hierdoor wordt ook het eigen netwerk betrokken.

Quli

Stichting Amarant is mede-eigenaar van Quli. Quli staat voor Quality of Life. Dit is een e-healthplatform. Het platform is ontwikkeld door softwareleverancier Ordina, samen met vijf zorgaanbieders (Leo Kannerhuis, Amarant, Pluryn, Arq Psychotrauma en Dichterbij). Quli heeft drie pijlers: een social media platform, een persoonlijk gezondheidsdossier en een open appstore. Op het social media platform kan een cliënt contact leggen met zijn familie, vrienden of zorgverleners. Via e-mail, beeldbellen of chat. In de appstore staan zorginhoudelijke apps, toegespitst op verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld zelfredzaamheidsapps, voor reizen met het openbaar vervoer. Maar zorgorganisaties kunnen ook eigen apps ontwikkelen en toevoegen aan de appstore. Daarnaast zijn er coaches, zoals een ochtendroutinecoach en een wasmachinecoach. Verder heeft iedere cliënt een takenlijst en een agenda die hij toegankelijk kan maken voor leden uit zijn netwerk. In het persoonlijk gezondheidsdossier kan de cliënt informatie inladen vanuit bijvoorbeeld elektronische patiëntendossiers. Aangetoond is dat het inzetten van Quli binnen ambulante behandeltrajecten cliënten 16% zelfredzamer maakt, terwijl 34% minder inzet van professionals nodig is.

www.quli.nl

MijnPlanMaken

Samen met RIBW heeft Frion een website MijnPlanMaken die mensen met een verstandelijke beperking en mensen met psychiatrische of psychosociale problematiek helpt om een goed begeleidingsarrangement samen te stellen. Op de site kunnen ze invullen op welke levensdomeinen ze ondersteuning nodig hebben, en wat het bedrag is dat de gemeente geeft voor de begeleiding. Binnen het kader van het trajectbedrag dat de persoon ter beschikking heeft, kan de persoon zijn begeleiding vorm geven. De persoon kan bijvoorbeeld kiezen of hij meer individuele begeleiding thuis wil, of liever begeleiding in een groep. De website helpt om mensen meer regie te geven over hun begeleiding. Het resultaat is een advies voor een begeleidingsarrangement dat past bij hun doelen. Mensen met een verstandelijke beperking hebben ondersteuning nodig bij wonen, leven, werk en dagbesteding.

Een cliënt krijgt na een gesprek met het sociaal wijkteam en de begeleider van de gemeente een beschikking dat er een budget beschikbaar is om die ondersteuning in te kopen. Omdat het voor cliënten lastig is te overzien wat een zorgverlener allemaal aanbiedt en wat die verschillende begeleidingsvormen allemaal precies betekenen, vroegen de zorgorganisaties zich af hoe je cliënten hierbij kunt helpen. Met deze uitdaging gingen medewerkers en cliënten van RIBW en Frion aan de slag en ontwikkelden samen met ICT-bedrijf Noxqs het hulpmiddel MijnPlanMaken. www.mijnplanmaken.nl

De arrangeurstool

De arrangeurstool is een online webapplicatie, ontwikkeld door Pameijer. Hierin zijn alle producten uit het portfolio van Pameijer opgenomen. Een medewerker kan zien wat er op gemeentelijk niveau is ingekocht. Dat is handig, omdat er met meer dan 50 gemeenten verschillende contracten zijn afgesloten. De 'arrangeur' kan aan de hand van de vraag van de klant, de beschikking van de gemeente en uit alle diensten in de tool de juiste ondersteuning tot een arrangement samenstellen. Hierbij wordt ook direct de koppeling met het budget gemaakt. De tool is nu in de pilotfase en wordt dit jaar verder uitgewerkt.

Informele zorg, netwerkversterking en wijkgericht werken

Aanbieders werken aan een mix van formele en informele ondersteuning in samenwerking met de omgeving van de cliënt. Zo werken zij samen met verschillende netwerkpartners aan laagdrempelige ondersteuningsmogelijkheden in de omgeving van cliënten, bijvoorbeeld in de vorm van 'wijksteunpunten' of 'wijkservicecentra'. Het gaat om collectieve basisvoorzieningen, waarin dagbesteding, een inloopfunctie en de functie van een maatschappelijke voorziening worden gecombineerd. Ook wijkbewoners kunnen gebruikmaken van de ruimten van een zorgaanbieder; clubs en verenigingen kunnen in de weekenden en avonden gebruikmaken van dagcentra, bijvoorbeeld in ruil voor een optreden voor of activiteiten met cliënten.

Een ander praktisch voorbeeld is ondersteuning bij de administratie van de cliënten door vrijwilligers. Ook zetten aanbieders trainingen in, die gericht zijn op de omgeving van de cliënt. Het is onder meer een preventieve manier van werken, waardoor (extra) specialistische inzet kan worden voorkomen.

Verschillende aanbieders noemen daarnaast gezinsbegeleiding als recente ontwikkeling in het aanbod van ondersteuning en dienstverlening. In samenwerking met wijkteams/jeugdteams wordt de regiefunctie vormgegeven voor multiprobleem-gezinnen, bijvoorbeeld met gezinscoaches vanuit de aanbieders, of het ondersteunen van deze gezinscoaches vanuit de wijkteams.

Buurtcirkels

Pameijer heeft Buurtcirkels ontwikkeld, die gericht zijn op zelfstandig wonen, met hulp uit de buurt. Een buurtcirkel bestaat uit negen tot twaalf deelnemers, waaronder één vrijwilliger en een (woon)coach. De buurtcirkels zijn bedoeld voor mensen die zelfstandig willen wonen, maar dat vanwege een verstandelijke beperking of psychiatrische problematiek niet helemaal alleen kunnen. De deelnemers ondersteunen elkaar, doordat ze hun talenten voor elkaar inzetten. Een vrijwilliger, die bekend is in de wijk, ondersteunt de samenwerking, helpt met het leggen van contacten met wijkbewoners, het bouwen van een eigen netwerk en is de link naar een professional van Pameijer. De (woon-)coach ondersteunt de vrijwilliger en kan waar nodig meer professionele ondersteuning bieden. Er zijn op dit moment zo'n 20 buurtcirkels actief, verspreid door het land.
www.buurtcirkel.nl

Clënten doen vrijwilligerswerk

Clënten van Cello doen in Vught vrijwilligerswerk. Op basis van de talenten van de cliënt wordt een match gezocht met vragen uit Vught. Zo is een cliënt als beheerder actief bij een ouderenvereniging en helpt een andere cliënt mee in een buurtcentrum als gastvrouw. In totaal zijn er meer dan 30 matches gerealiseerd.

De Zorgoppas

In Den Bosch is Cello rond het thema 'informele zorg' verbonden aan de startup van 'De Zorgoppas' (zie www.dezorgoppas.nl). Deze startup wil de match tussen oppas en ouders met een kind met een beperking vergemakkelijken. Cello heeft actief bijgedragen aan de ontwikkeling van de Zorgoppas, onder andere door financiering van een versnellertraject gericht op de doorontwikkeling van deze startup. Daarnaast brengt Cello expertise over de doelgroep in en kan Cello het netwerk van de organisatie inzetten bij de verdere ontwikkeling van deze nieuwe ondersteuning.

Stek

Rond jeugdhulp heeft Idris (onderdeel van de Amarant groep) het concept Stek ontwikkeld. In Stek wordt verblijf op een locatie van Idris (wanneer nodig) gecombineerd met thuis wonen (wanneer dat kan). De behandeling van de cliënt wordt thuis en op locatie voortgezet. Op deze manier wordt volledige opname van de jonge cliënt voorkomen. Hierdoor kunnen 25% meer kinderen worden behandeld voor hetzelfde bedrag. De kracht van Stek is dat de behandeling zich niet alleen richt op de jeugdige, maar ook op diens systeem. Op die manier wordt het systeem dusdanig versterkt dat de klinische opname niet alleen slechts in deeltijd is, maar ook minder lang duurt.
<http://www.idris.nl/client-ouder/client-ouder-behandel-aanbod/client-ouder-verblijf/client-ouder-stek>

Nieuwe vormen van (arbeidsmatige) dagbesteding

Dagbesteding wordt door veel aanbieders vernieuwd in allerlei projecten. Daarbij gaan aanbieders graag de samenwerking aan met partijen buiten de zorgsector. Zo is een aanbieder zelf een sociaal werkbedrijf gestart. Vanuit dit bedrijf worden cliënten gedetacheerd naar bedrijven in de regio en naar collega-instellingen. Dit gebeurt in combinatie met het opzetten van een leerwerkbedrijf, waar cliënten worden voorbereid op het doen van betaald werk. Een andere aanbieder noemt een restaurant waar cliënten arbeidsmatige dagbesteding verrichten en op termijn uitstromen naar regulier werk.

De fietsdienst

In Amsterdam werken cliënten van Philadelphia in het fietsdepot. Philadelphia werkt hier samen met veel maatschappelijke organisaties en scholen. In het fietsdepot verzamelt de gemeente alle fietsen die zijn gestolen, verkeerd geparkeerd of onbeheerd achtergelaten. Burgers kunnen hier hun fietsen komen ophalen en niet opgehaalde fietsen worden opgeknapt en verkocht. Iedere dag werken er 20 deelnemers, waaronder cliënten van Philadelphia met Wmo- en Wlz-indicaties op het depot. Dit zijn is een zeer diverse groep, zowel in achtergrond als in leeftijd. Deze deelnemers helpen met het registreren van de binnenkomende fietsen en het samen met de burger terughalen van fietsen van het terrein. Met deze arbeidsmatige dagbesteding wil men de drempel naar betaald werk verlagen.

Samenwerking met Motorcycle Support Nederland

Pluryn werkt samen met Motorcycle Support Nederland. Motorcycle Support Nederland begeleidt mensen met een licht verstandelijke beperking, die geen ondersteuning willen en tussen wal en schip dreigen te raken of zijn geraakt. Motorcycle Support Nederland biedt hen op kleinschalige wijze zinvol en relevant werk op de motorwerkplaats of door middel van stages en plaatsing in begeleid werken bij bedrijven in de regio.

Inclusieve samenleving: met en zonder beperkingen samen

Aanbieders vertellen dat zij investeren in projecten die bijdragen aan een meer inclusieve samenleving. Daar worden andere partijen actief voor benaderd. Vaak wordt de samenwerking gezocht met reguliere sportclubs. Ook noemt een aanbieder de samenwerking met de reguliere kinderopvang. Hierdoor kan in sommige gevallen specialistische opvang voor verstandelijk beperkte kinderen worden teruggebracht of voorkomen.

Samen sporten op locatie en bij reguliere verenigingen

Kinderen die bij Pluryn wonen, worden gestimuleerd om zoveel mogelijk te sporten bij reguliere verenigingen. Hiervoor is een faseplan opgesteld. Fase 1 is sporten in kleine groepjes op het terrein van Pluryn en fase 4 is onderdeel uitmaken van een regulier team. Met kleine stappen wordt hier naar toegewerkt en per kind wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn. Daarnaast is het voor kinderen uit het dorp ook mogelijk om op een van de locaties van Pluryn te komen sporten. Kinderen uit het dorp met een licht verstandelijke beperking of gedragsproblemen hebben bijvoorbeeld soms moeite om de reguliere zwemlessen te volgen. Zij kunnen zwemles volgen bij Pluryn. Zo wordt Pluryn steeds meer een onderdeel van het dorp.

De Boksacademie

De Boksacademie in Arnhem maakt gebruik van een locatie van de Driestroom. De boksschool wil zo veel mogelijk mensen kennis laten maken met de bokssport. De academie traint ook jongeren met een beperking, of die het thuis moeilijk hebben. Daarbij staat de boksschool ook open om even binnen te lopen voor een praatje, of voor hulp bij formulieren. De Driestroom en de Boksacademie werken hierin samen.

Samenwerking met het onderwijs

Aanbieders zoeken actief de samenwerking met het onderwijs en ontwikkelen nieuwe vormen van dagbesteding, waarin een combinatie wordt gemaakt met het geven van onderwijs. Dit vanuit de gedachte dat iedereen erbij gebaat is om zich verder te ontwikkelen en om te leren. Deze ontwikkelen kunnen zowel gericht zijn op onderwijs voor cliënten, als op onderwijs voor professionals in de sector waarbij cliënten betrokken worden.

Samenwerking met speciaal en voortgezet speciaal onderwijs

Jongeren met een gedragsprobleem zijn niet ingeschreven in het onderwijs, maar ook zij zijn erbij gebaat om elke dag weer te leren. Om te werken aan hun kennis, hun sociaal emotionele vaardigheden en hun zelfredzaamheid. Ook wanneer er sprake is van een ernstige verstandelijke beperking en (ernstige) gedragsproblemen (SGEVG). Samen met de Talita Koemi-school ontwikkelde Pluryn een passend aanbod, waardoor jongeren binnen de dagbesteding de kans krijgen om te leren en om zo te groeien. Activiteitenbegeleiders binnen de dagbesteding verzorgen dit onderwijs en worden daarbij gecoacht door een ondersteunde leerkracht van de Talita Koemi-school, een school voor speciaal en voortgezet onderwijs voor zeer moeilijk lerenden van 4 tot 20 jaar. Deze samenwerking zorgt voor kleine, maar essentiële stappen voorwaarts.

De behandelgroep

In Amsterdam werkt GGMD voor doven en slechthorenden samen met Kentalis en Signis, de onderwijsafdeling van Kentalis. Zij zijn gezamenlijk gestart met 'behandelgroepen'. In deze groepen worden jeugdhulp en onderwijs gecombineerd. Signis verzorgt het onderwijs, Kentalis levert jeugdhulp en GGMD levert GGZ-ondersteuning.

Combinatie van onderwijs en dagbesteding

Cello heeft samen met het Koning Willem I College een nieuwe vorm van onderwijs en dagbesteding ontwikkeld. Cliënten van Cello werken daarbij op het Koning Willem 1 College en zijn actief betrokken bij de lessen die studenten hebben. Op deze manier komen studenten Medewerker Maatschappelijke Zorg in een vroeg stadium in aanraking met mensen met een beperking en hebben de cliënten een hoogwaardige vorm van dagbesteding. Andersom is er een groep studenten die les krijgt op een dagcentrum van Cello. Daarbij worden lessen afgewisseld met praktijkervaring.

Bijlage 1

Geïnterviewde aanbieders

Abrona
Amarant Groep
Bartimeus
Cello zorg
Cosis
de Driestroom
Frion
GGMD
Humanitas
Koraalgroep
Middin
Ons Tweede Thuis
Pameijer
Philadelphia Zorg
Pluryn

BMC | onderzoek

TELEFOON

070 - 310 3800

E-MAIL

info@bmconderzoek.nl

WEBSITE

www.bmconderzoek.nl

